

POSTANOWIENIE

Dnia 1 marca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Siuchniński

w sprawie **K. D.**

oskarżonego z art. 56 § 1 k.k.s. w zw. z art. 61 § 1 k.k.s. w zw. z art. 62 § 2 k.k.s. w zw. z art. 7 § 1 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. w zw. z art. 37 § 1 pkt 1 k.k.s., art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 1 marca 2023 r.,

skargi obrońcy oskarżonego

na wyrok Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim

z dnia 8 listopada 2022 r., sygn. akt IV Ka 619/22,

uchylającego częściowo wyrok Sądu Rejonowego w Piotrkowie Trybunalskim

z dnia 29 czerwca 2022 r., sygn. akt II K 227/21.

na podstawie art. 539e § 2 k.p.k.

p o s t a n o w i ł:

1. oddalić skargę;

2. kosztami postępowania skargowego obciążyć oskarżonego K. D.

UZASADNIENIE

K. D. został oskarżony o to, że:

1. prowadząc działalność gospodarczą F.H.U. D., W., działając czynem ciągłym, w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru podał nieprawdę w deklaracjach podatkowych PIT-36L dla podatku dochodowego od osób fizycznych za lata 2011 i 2012 poprzez zawyżenie wysokości kosztów uzyskania przychodów oraz w deklaracjach dla podatku

od towarów i usług YAT-7 za miesiące od stycznia 2011 r. do grudnia 2012r. poprzez, zawyżenie wysokości podatku naliczonego w wyniku nierzetelnego prowadzenia ksiąg rachunkowych, będącego skutkiem posłużenia się do rozliczeń podatkowych nierzetelnymi fakturami na zakup towarów - tłuszczów, na których jako wystawca wpisany jest nieistniejący podmiot O.. K., ul. [...], NIP[...], i tak:

- w okresie od 17.01.2011 r. do 09.12.2011 r. wprowadził do ewidencji 81 faktur VAT potwierdzających zakup towaru od w/w podmiotu na łączną kwotę netto 5.844.776 zł i podatek VAT 1.344.298,48 zł (63 faktur VAR oraz posłużenia się do rozliczeń podatkowych 11 nierzetelnymi fakturami VAT wystawionymi przez podmiot F., P., ul. [...], o łącznej wartości 437 361,78 zł i podatek VAT 100593,20 zł w 2012r. (11 faktur); czym naruszono przepisy : 88 ust. 3a pkt 4 lit. a ustawy z dnia 11.03.2004 r. o podatku od towarów i usług /Dz. U. z 2011 r. nr 177, poz. 1054 ze zm./, art. 22 ust.1 ustawy z dnia 26.07.1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych /Dz. U. z 2012 r.. poz. 362 ze zm./ przez co uszczuplono podatek dochodowy od osób fizycznych za lata 2011 i 2012 o kwotę 2.001.002 zł, podatek od towarów i usług za miesiące od stycznia 2011 r. do września 2012 r. o kwotę 2.234.292 zł tj. łącznie o 4.235.294 zł stanowiącą wielką wartość oraz narażono na uszczuplenie podatek od towarów i usług poprzez zawyżenie nadwyżki podatku naliczonego nad należnym do przeniesienia w miesiącach październik, listopad i grudzień 2012 r. z czego za miesiąc grudzień o kwotę 95.846 zł, tj. o czyn z art. 56 § 1 kks w zb. z art. 61 § 1 kks w zb. z art. 62 § 2 kks w zw. z art. 7 § 1 kks w zw. z art. 6 § 2 kks w zw. z art. 37 § 1 pkt 1 kks;

II. w okresie od 17 stycznia 2011 r. do 29 grudnia 2012 r., prowadząc działalność gospodarczą F.H.U. D.. W., działając czynem ciągłym, w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, posłużył się podrobionymi przez nieustaloną osobę fakturami VAT, na których jako wystawca widnieje nieistniejący podmiot O. K., ul. [...]. NIP [...], i tak:

- w okresie od 17.01.2011 r. do 09.12.2011 r. wprowadził do ewidencji swojej firmy 81 podrobionych faktur VAT potwierdzających zakup towaru od w/w podmiotu na łączną kwotę netto 5.844.776 zł i podatek VAT 1.344.298.48 zł (81 faktur).

- w okresie od 9.01.2012 r. do 29.09.2012 r. wprowadził do ewidencji swojej firmy 63 podrobione faktury VAT potwierdzające zakup towaru od ww. podmiotu na łączną kwotę netto 4142483 zł i podatek VAT 952771,07zł (63 faktury) wiedząc, że przedmiotowe transakcje gospodarcze nie miały miejsca w rzeczywistości a ich celem było uszczuplenie należności publicznoprawnych w podatku VAT oraz podatku dochodowym od osób fizycznych, tj. o czyn z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

Wyrokiem z dnia 29 czerwca 2022 r. (sygn. akt II K 207/21) Sąd Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim:

1. w zakresie czynu I:
1. co do zarzutu dotyczącego 11 faktur VAT wystawionych przez podmiot F., ul. [...]. NIP [...], na podstawie art. 414 § 1 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. postępowanie karne wobec oskarżonego K. D. umorzył.
2. co za zarzutu dotyczącego faktur, na których jako wystawca figuruje nieistniejący podmiot O.. K., ul. [...], NIP [...], uniewinnił go od popełnienia zarzucanego czynu,
3. uniewinnił oskarżonego K. D. od popełnienia czynu zarzucanego w punkcie II.

Apelację od tego wyroku – na niekorzyść oskarżonego – wywiódł prokurator zarzucając: „błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia mający wpływ na treść tego orzeczenia, a polegający na niesłusznym uznaniu przez Sąd, iż zebrany i ujawniony w toku przewodu sądowego materiał dowodowy nie daje podstaw do uznania, że oskarżony K. D. umyślnie posłużył się fakturami wystawionymi przez O., K., a w konsekwencji uniewinnienia oskarżonego od popełnienia zarzuconych mu czynów: z punktu I aktu oskarżenia, w części dotyczącego faktur, na których jako wystawca figuruje nieistniejący podmiot O.. K., ul. [...], NIP [...] zakwalifikowanego z art. 56 § 1 kks w zb. z art. 61 § 1 kks w zb. z art. 62 § 2 kks w zw. z art. 7 § 1 kks w zw. z art. 6 § 2 kks w zw. z art. 37 § 1 pkt 1 kks i z punktu II aktu oskarżenia zakwalifikowanego, jako przestępstwo z art. 270 § 1 kk w zw. z art. 12 kk., pomimo, że ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd, iż K. D. posługiwał się fakturami nieodzwierciedlającymi faktycznych zdarzeń gospodarczych i sporządził w oparciu o nie poświadczające nieprawdę deklaracje

podatkowe za lata 2011 i 2012, bez podjęcia jakichkolwiek działań weryfikujących prawdziwość objętych nimi danych, prowadzą do wniosków przeciwnych, tj. że K. D. co najmniej z zamiarem ewentualnym posługiwał się fakturami wystawionymi przez nieistniejący podmiot gospodarczy i sporządził z zamiarem ewentualnym poświadczające nieprawdę deklaracje podatkowe za lata 2011 i 2012, dopuszczając się zarzuconych mu aktem oskarżenia przestępstw”.

W konkluzji wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w punkcie I aktu oskarżenia w części dotyczącej faktur, na których jako wystawca figuruje nieistniejący podmiot O. K., ul. [...], NIP [...] i w całości obejmującego zarzut z punktu II aktu oskarżenia wobec K. D. i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Piotrkowie Trybunalskim.

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim wyrokiem z dnia 8 listopada 2022 r., sygn. akt IV Ka 619/22, uchylił zaskarżony wyrok co do czynu zarzucanego w punkcie I aktu oskarżenia w części dotyczącej faktur, na których jako wystawca figuruje nieistniejący podmiot O. i co do czynu zarzucanego w punkcie II aktu oskarżenia i przekazał sprawę w tej części Sądowi Rejonowemu w Piotrkowie Trybunalskim do ponownego rozpoznania.

Skargę od tego wyroku, na podstawie art. 539a § 1 i 2 k.p.k., wywiódł obrońca oskarżonego K. D. zaskarżając go w całości na korzyść oskarżonego i zarzucając, że Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim wydając zaskarżone orzeczenie dopuścił się sprzeczności w jego treści, uniemożliwiającej jego wykonanie.

W konkluzji wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Piotrkowie Trybunalskim.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zgodnie z art. 539a § 3 k.p.k. skarga od wyroku sądu odwoławczego uchylającego wyrok sądu pierwszej instancji i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania może być wniesiona wyłącznie z powodu uchybień określonych w art. 439 § 1 k.p.k. lub naruszenia art. 437 k.p.k., przy czym w § 2 tego ostatniego przepisu ustanowiono, że sąd odwoławczy może uchylić wyrok sądu pierwszej instancji i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania wyłącznie w wypadkach wskazanych w art. 439 § 1 k.p.k., art. 454 k.p.k. lub jeżeli jest

konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości. Przy tym, w myśl stanowiska zawartego w uchwale 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2018 r., I KZP 10/18, możliwość uchylenia wyroku uniewinniającego, umarzającego albo warunkowo umarzającego postępowanie karne i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania związana z regułą *ne peius* określona w art. 454 § 1 k.p.k. (art. 437 § 2 zd. drugie k.p.k.) zachodzi dopiero wtedy, gdy sąd odwoławczy - w wyniku usunięcia stwierdzonych uchybień stanowiących jedną z podstaw odwoławczych określonych w art. 438 pkt 1-3 k.p.k. (czyli np. po uzupełnieniu postępowania dowodowego, dokonaniu prawidłowej oceny dowodów, poczynieniu prawidłowych ustaleń faktycznych) - **stwierdza, że zachodzą podstawy do wydania wyroku skazującego czemu stoi na przeszkodzie zakaz określony w art. 454 § 1 k.p.k.**

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, wyrokiem z dnia 8 listopada 2022 r., w sprawie IV Ka 619/22, uchylił zaskarżony wyrok co do czynu zarzucanego oskarżonemu K. D. w punkcie I aktu oskarżenia, w części dotyczącej faktur na których jako wystawca figuruje nieistniejący podmiot O., a także co do czynu zarzucanego temu oskarżonemu w pkt II aktu oskarżenia, tj. przestępstwa z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i w tym zakresie przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu w Piotrkowie Trybunalskim do ponownego rozpoznania.

W odniesieniu do tego zakresu Sąd ten, co także zauważyła w swojej skardze obrońca oskarżonego, stwierdza, że na skutek apelacji wniesionej na jego niekorzyść, dokonuje na podstawie zgromadzonego i ocenionego w sposób prawidłowy materiału dowodowego ustalenia, iż oskarżony K. D. dopuścił się zarzucanych mu przestępstw, a wobec wydania wyroku uniewinniającego, jedynym możliwym rozstrzygnięciem jest uchylenie zaskarżonego wyroku co do czynu zarzucanego w punkcie I aktu oskarżenia w części dotyczącej faktur, na których jako wystawca figuruje nieistniejący podmiot HaO. i co do czynu zarzucanego w punkcie II aktu oskarżenia oraz przekazanie sprawy w tej części do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Piotrkowie Trybunalskim. Tym samym, w sposób wręcz modelowy, stosuje się do wytycznych wskazanych w podanej wyżej w uchwale składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2018 r., I KZP 10/18, określającej przesłanki umożliwiające uchylenie wyroku uniewinniającego,

umarzającego albo warunkowo umarzającego postępowanie karne i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania związane z regułą *ne peius* określoną w art. 454 § 1 k.p.k.

Twierdzenie obrońcy oskarżonego, jakoby w ten sposób Sąd Okręgowy naruszył wprost dyspozycję z art. 442 § 3 k.p.k. stanowiącego istotnie, że *„Zapatrywania prawne i wskazania sądu odwoławczego co do dalszego postępowania są wiążące dla sądu, któremu sprawę przekazano do ponownego rozpoznania. Wskazania sądu odwoławczego co do dalszego postępowania mogą dotyczyć wyłącznie dowodów i innych czynności, które powinny być przeprowadzone, lub okoliczności, które należy wyjaśnić. Wskazania sądu odwoławczego nie mogą dotyczyć sposobu oceny poszczególnych dowodów”* polega na oczywistym nieporozumieniu.

To prawda, że w doktrynie i orzecznictwie uznaje się, że – jak to wyeksponowano w skardze - *sąd odwoławczy* nie powinien w ramach „zapatrywania prawnego” instruować sądu pierwszej instancji co do sposobu rozstrzygnięcia sprawy, zaś „wskazania co do dalszego postępowania” nie mogą zawierać zaleceń dotyczących oceny poszczególnych dowodów czy dokonania określonych ustaleń faktycznych, gdyż godziłoby to w zasadę swobodnej oceny dowodów i zasadę samodzielności jurysdykcyjnej sądu pierwszej instancji. Podobnie trafne są, oczywiste skądinąd, dalsze, o charakterze teoretycznym, wywody obrońcy oskarżonego zawarte w uzasadnieniu skargi. Tyle, że w przedmiotowej sprawie są one, całkowicie nieprzydatne bowiem Sąd odwoławczy orzekając, w ogóle do unormowania z art. 442 § 3 k.p.k. się nie odwoływał. Rzecz zaś w tym, że wobec złożenia przez oskarżyciela apelacji na niekorzyść oskarżonego, zarzucającej, czy to błąd w ustaleniach faktycznych, czy to dowolność dokonanej w pierwszej instancji oceny dowodów, Sąd odwoławczy z reguły może, w razie podzielenia zarzutów oskarżyciela, po prostu zaskarżony wyrok zmienić i orzec samodzielnie (tj. nie uchylając zaskarżonego wyroku) zgodnie z wnioskami takiej apelacji, na niekorzyść oskarżonego. Nie może tak uczynić jedynie wtedy, gdy oskarżony został, wyrokiem Sądu I instancji uniewinniony. W takim bowiem przypadku musi zaskarżony wyrok uchylić a to z powodu zakazu określony w art. 454 § 1 k.p.k. Zatem, w realiach niniejszej sprawy, oskarżony D. zostałby po prostu przez Sąd odwoławczy skazany i to prawomocnie, gdyby nie ów zakaz *ne peius* gwarantujący oskarżonemu

nieprawomocnie uniewinnionemu, ponowny proces przed sądem pierwszej instancji.

Co więcej, w toku ponowionego, w zakresie objętym uchylem, procesu Sąd I instancji zachowuje samodzielność jurysdykcyjną; wszak dokonana przez Sąd odwoławczy ocena dowodów nie jest wiążąca dla sądu, któremu przekazano sprawę do ponownego rozpoznania (art. 8 § 1 k.p.k.) zatem może ponownie oskarżonego uniewinnić.

W takim stanie rzeczy zawarte w skardze wywody obrońcy oskarżonego sugerujące, że Sąd I instancji „będzie musiał prowadzić ponownie postępowanie z tą świadomością, że przeprowadzenie jakichkolwiek nowych dowodów w sprawie jest zbędne a wina oskarżonego jednoznacznie ustalona” i „wyjątkową naiwnością byłoby sądzić w tej chwili, że Sąd Rejonowy ponownie zdecyduje się na uniewinnienie oskarżonego w sytuacji, gdy Sąd Okręgowy nakazał w swoim wyroku jego skazanie” świadczą o kompletnym niezrozumieniu istoty orzekania przez niezawisły i bezstronny sąd natomiast zarzut naruszenia art. 442 § 3 k.p.k. oraz obejścia „procesowych gwarancji oskarżonego określonych w art. 5, 8 k.p.k. oraz zasady dwuinstancyjnego postępowania opisanej w art. 78 Konstytucji RP”, świadczy o braku profesjonalizmu. W tym kontekście zauważyć też warto, że podniesiony w skardze zarzut rażącej obrazę art. 439 § 1 pkt. 7 k.p.k., tj. zarzut bezwzględnej przyczyny odwoławczej, rozmiijający się zresztą z argumentacją zawartą w uzasadnieniu skargi, jest oczywistym nieporozumieniem.

Mając to wszystko na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu, o kosztach za postępowanie skargowe rozstrzygając na podstawie art. 539 f k.p.k. w zw. z art. 527 § 2 k.p.k.